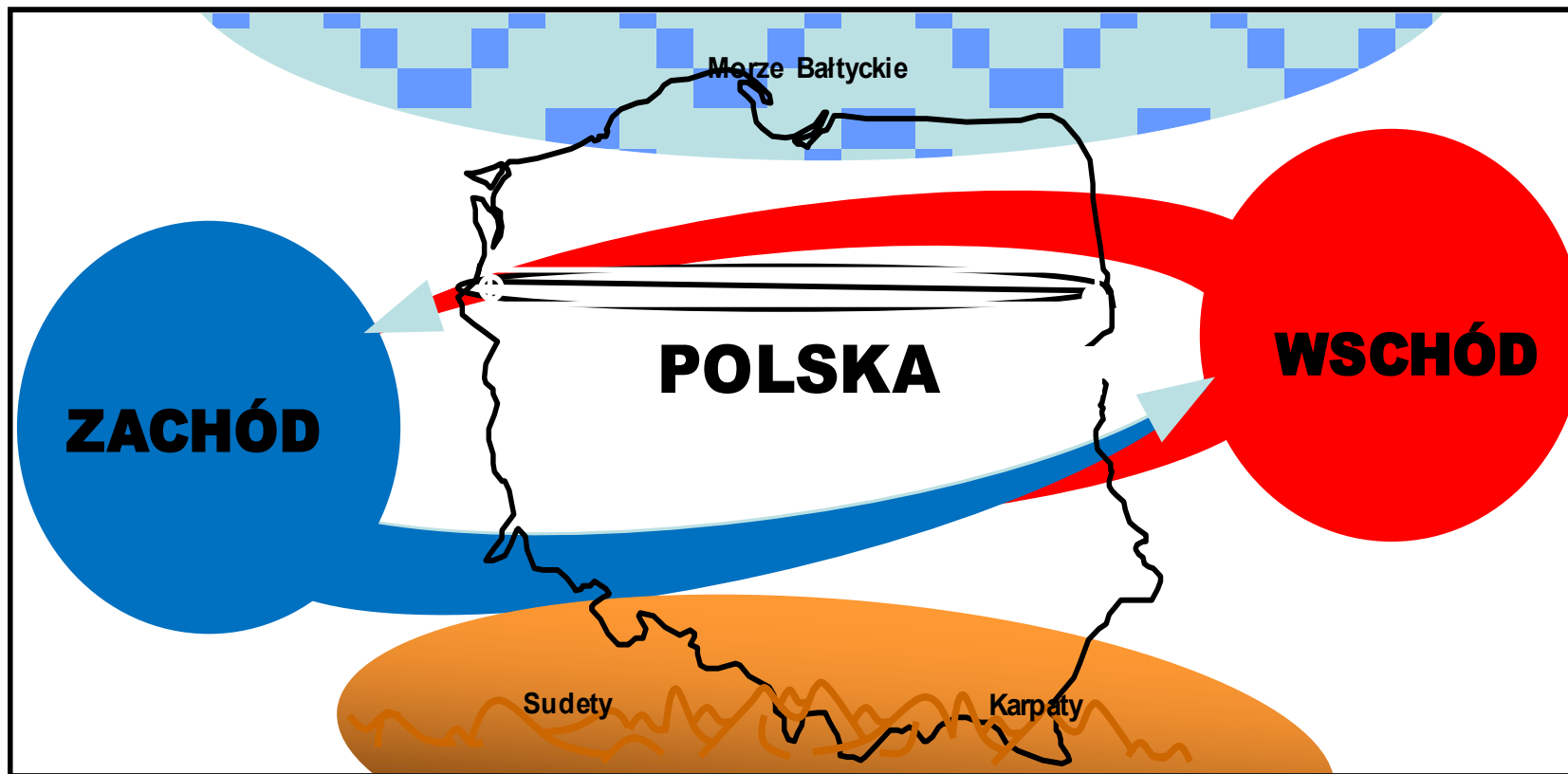

Wykład V

STRATEGICZNE WNIOSKI DLA BEZPIECZEŃSTWA POLSKI

**(wynikające z tendencji kształtowania
się międzynarodowego środowiska
bezpieczeństwa z uwzględnieniem
krajowych szans i ryzyk)**

Geostrategiczne położenie Polski

KONCEPCJA STRATEGICZNA BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

(strategia operacyjna i preparacyjna)

Procedura (cykl) budowania strategii

Seneka: Żeglarzu pamiętaj, że jeśli nie wiesz, do którego portu zmierzasz, wiatry pomyślne nigdy nie będą ci wiały

- 1. IDENTYFIKACJA INTERESÓW I CELÓW STRATEGICZNYCH** (**kim jestem, czego chcę: do którego portu chcę płynąć?**)
- 2. OCENA WARUNKÓW (ŚRODOWISKA) BEZPIECZEŃSTWA** (**co mi przeszkadza, a co pomaga w osiągnięciu interesów i celów strategicznych: które wiatry są mi przeciwne, a które pomyślne?**)
- 3. SFORMUŁOWANIE STRATEGII OPERACYJNEJ** (**określenie koncepcji działania: jak płynąć, aby wykorzystać maksymalnie wiatry pomyślne, a minimalizować przeciwne?**)
- 4. SFORMUŁOWANIE STRATEGII PREPARACYJNEJ** (**nakreślenie ram strategicznych programu przygotowania sił i środków potrzebnych do realizacji strategii operacyjnej: jaki okręt i załoga są potrzebne do wykonania rejsu i jak je do tego przygotować?**)

**STRATEGIA
OPERACYJNA
(zadania strategiczne
systemu
bezpieczeństwa)**

Synteza: poziomy zagrożeń bezpieczeństwa Polski w warunkach II zimnej wojny

- I poziom: bieżąca **presja/konfrontacja polityczna strategiczna** w ramach II zimnej wojny (Rosja - Zachodem) – **trwa od 2007 r., a praktycznie od 2014 r.**
- II poziom: **agresja hybrydowa** (podstępna, w szarej **strefie**: skryta, zakamuflowana, pod szywą flagą interwencja zbrojna i niezbrojna, dezinformacja, cyberoperacje, „szare ludziki”) – **trwa od 2022 r.**
- III poziom: **ograniczona akcja zbrojna** (pod parasolem szantażu taktyczną bronią atomową, najbardziej zagrożony region Przesmyku Sudeckiego) – **realna w razie zwycięstwa Rosji w wojnie z Ukrainą**
- IV poziom: **wojna na pełną skalę (totalna)** między Rosją a Zachodem – **nie do przewidzenia, mało prawdopodobna**

PRZYPOMINIĘ

Punkt wyjścia planowania strategii operacyjnej: SCENARIUSZE polityczno-strategiczne

- **Bazowe/operacyjne** – do podstawowego **planowania operacyjnego**:
 - kontynuacja agresji hybrydowej
 - wojna ograniczona (konwencjonalna, **poniżej progu wojny nuklearnej**, ograniczone cele polityczno-terytorialne, np. **Przesmyk Suwalski**)
- **Pozostałe/ewentualnościowe** – do **planowania ewentualnościowego**:
 - wojna totalna/nuklearna Rosji z Zachodem (**odstraszanie!!!!**)
 - „czarny łabędź” - **???**

Strategiczne segmenty bezpieczeństwa

ZAGROŻENIA I WYZWANIA:
hybrydowe, konwencjonalne, nuklearne

ODSTRASZANIE

OBRONA

SOJUSZNICZE

NARODOWE

Strategia kształtowania międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa RP

- **Wspieranie Ukrainy i działanie na rzecz jej wspierania**
- **Ratowanie/umacnianie NATO – jako opcja podstawowa**
 - **Wzmocniona Nuclear Sharing i obrona uprzedzająca?**
 - **Budowa europejskich zdolności operacyjnych w NATO**
- **Militaryzacja UE oraz – jako opcja ewentualna – planowanie ewentualnościowe Europejskiej Unii Obronnej**
 - **UE jako provider zdolności wojskowych dla NATO**
 - **Budowanie europejskich zdolności operacyjnych w UE (w krytycznej sytuacji przejmowanie ich po NATO)**
- **Studia koncepcyjne nowego europejskiego traktatu bezpieczeństwa – opcja ostateczna**

Rodzaje narodowych działań strategicznych

1. POGOTOWIE (czujność, ubezpieczenie)
strategiczne – *bieżące, codzienne*

2. REAGOWANIE kryzysowe i obrona
przeciwhybrydowa (!!!) – *nadzwyczajne*

3. OBRONA (działania wojenne) – *ostateczna*

RODZAJE DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH (1)

1. Pogotowie (czujność, ubezpieczenie) strategiczne

- a) Współpraca sojusznicza i partnerstwa (**odstraszanie sojusznicze!**)
- b) Redukowanie ryzyk i podejmowanie wyzwań politycznych (**doktryna D.Trumpa!**): NATO („europeizacja”?) – UE (EUO?) – może... ETO??
- c) Aktywność wywiadu i kontrwywiadu (**przeciwzaskoczenie!**)
- d) Przygotowania obronne (doskonalenie i **sygnalizacja** własnych zdolności i gotowości do adekwatnego [**uprzedzającego?**] reagowania)

RODZAJE DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH (2)

2. Reagowanie kryzysowe (polityczno-militarne i cywilne) i obrona przeciwhybrydowa

- a) Międzynarodowe (dyplomacja, sankcje, udział w misjach i operacjach, wsparcie partnerów w kryzysie, manewry sojusznicze...)
- b) Odporność strategiczna społeczeństwa i struktur państwa (informacyjna/kognitywna, żywotność w sytuacjach kryzysowych)
- c) Odparcie agresji podprogowej – samodzielne lub sojusznicze (**problem sytuacji trudnokonsensusowych, dylematy „bliskoprogowych” operacji zbrojnych**)

RODZAJE DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH (3)

3. Obrona (działania wojenne)

- a) **Odparcie agresji ograniczonej – na własny kraj lub sojusznika (z ryzykiem opóźnionej reakcji całego sojuszu i/lub „pata” w następstwie szantażu TBJ)**
- b) **Obrona przed agresją na pełną skalę – obrona sojusznicza od początku**

Dylematy strategii sojuszniczej

- **Doktryna polityczna: obrona „każdego cala” terytorium NATO; doktryna strategiczna obrona uprzedzająca?**
- **Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (działania przeciwwzaskoczeniowe) wywiad, rozpoznanie: działania narodowe, oceny sojusznicze**
- **Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): operacja kontr-kryzysowa sił szybkiego reagowania; podwyższenie gotowości sił narodowych wydzielonych do dyspozycji NATO; reakcja mini-koalicji wewnątrz NATO (?); uaktualnienie planów operacyjnych...**
- **Logistyka strategiczna i manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa**
- **Próg wojny nuklearnej???**

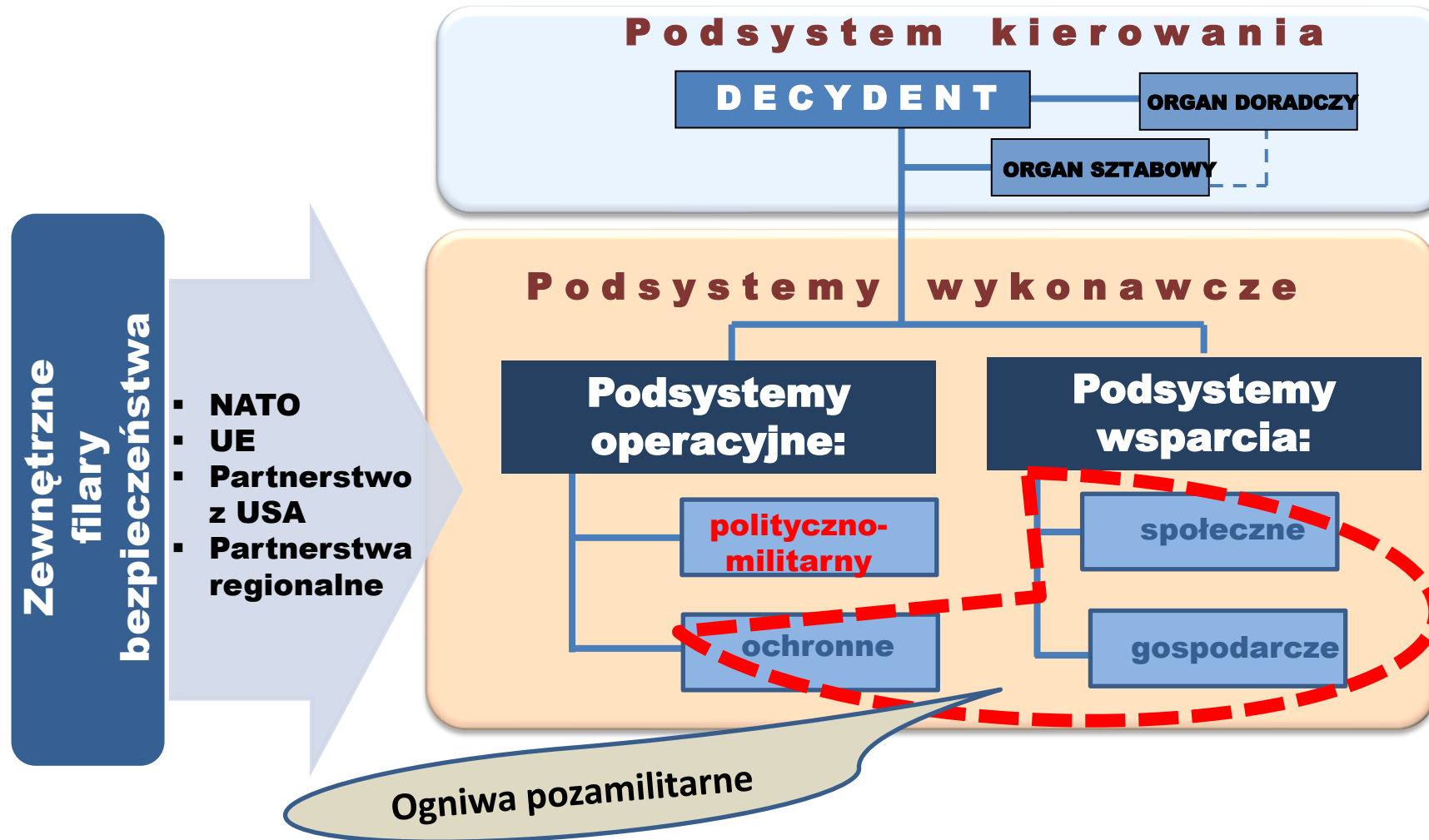
POLSKIE PRIORYTETY I DYLEMATY STRATEGICZNE

- **Nie dać się zaskoczyć agresją – strategicznie [wojną], operacyjnie [metodą agresji], taktycznie [czasem, miejscem...]**
- **Reagować wyprzedzająco i dążyć do jak najszybszego wciągnięcia sojuszu w reagowanie obronne**
- **Być gotowym do samodzielnej obrony w sytuacji trudnokonsensusowej: wtedy jak najdłużej nie dać się rozbić militarnie, by zyskać czas na reakcję sojuszniczą (dylemat przestrzeni i czasu! – obrona głęboka czy frontalna?)**
- **Państwo podziemne - zbrojny ruch oporu: powszechny (WOT?) czy profesjonalny (Wspec?)**

STRATEGIA PREPARACYJNA

**(zadania w zakresie przygotowania
systemu bezpieczeństwa narodowego)**

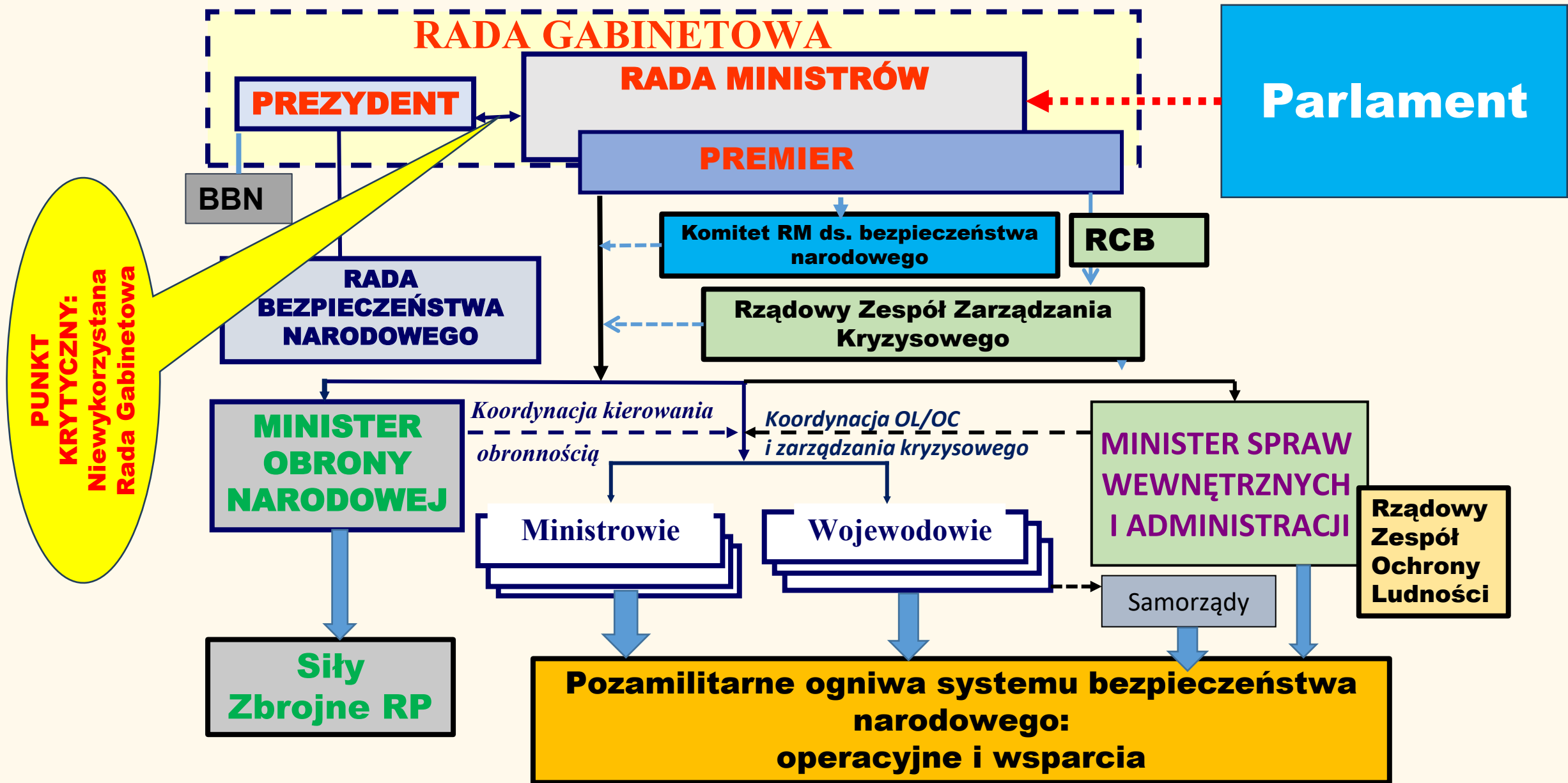
System bezpieczeństwa państwa

STRATEGICZNE PRIORYTETY PREPARACYJNE

- 1. Podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa – integracja oraz systemowa poprawa współdziałania Prezydent – Rada Ministrów.**
- 2. Podsystemy operacyjne, w tym militarny i innych służb mundurowych – przede wszystkim jakościowa transformacja (rozwój, modernizacja) adekwatnie do potrzeb strategicznych.**
- 3. Podsystemy wsparcia (cywilne: administracyjne, gospodarcze, społeczne) – powszechność przygotowań, w tym edukacja dla bezpieczeństwa, OC oraz rozwój przemysłu obronnego.**

Obecna struktura systemu kierowania bezpieczeństwem

Słabości organizacyjne SKBN

- **Zmiany środowiska bezpieczeństwa (zagrożeń, wyzwań, ryzyk i szans) - w tym zacieranie granic między tradycyjnymi jego wymiarami militarnym i niemilitarnym, czasem pokoju i wojny... i w rezultacie wzrost znaczenia działań w tzw. szarej strefie, hybrydowych, podprogowych - wymagają wielodomenowego, połączonego, ponadresortowego, transresortowego/transsektorowego itp. – w sumie **ZINTEGROWANEGO** podejścia do kierowania bezpieczeństwem narodowym**
- **Tymczasem w Polsce kwitnie wciąż resortowość i rozdrobnienie dziedzinowe (odrębnie sprawy obronne, odrębnie zarządzanie kryzysowe, odrębnie OC...)**
- **Potrzeba bezpośredniego kierowania przez premiera KRMdsBN oraz ustanowienia ponadresortowego organu planistyczno-koordynacyjnego (np. RCBN), a także integracji oddzielnych procesów, planów i programów dziedzinowych w jednolite procesy, plany i programy bezpieczeństwa**

Doskonalenie systemu kierowania

- **Integracja funkcjonalna: obrona militarna, obrona/ochrona cywilna, zarządzanie/reagowanie kryzysowe**
- **Integracja instytucjonalna: na szczeblu rządu, województwa i samorządów**
- **Poprawa wykorzystania organów konstytucyjnych: Rada Gabinetowa, RBN**
- **Ewentualna zmiana Konstytucji: system prezydencki lub gabinetowy**

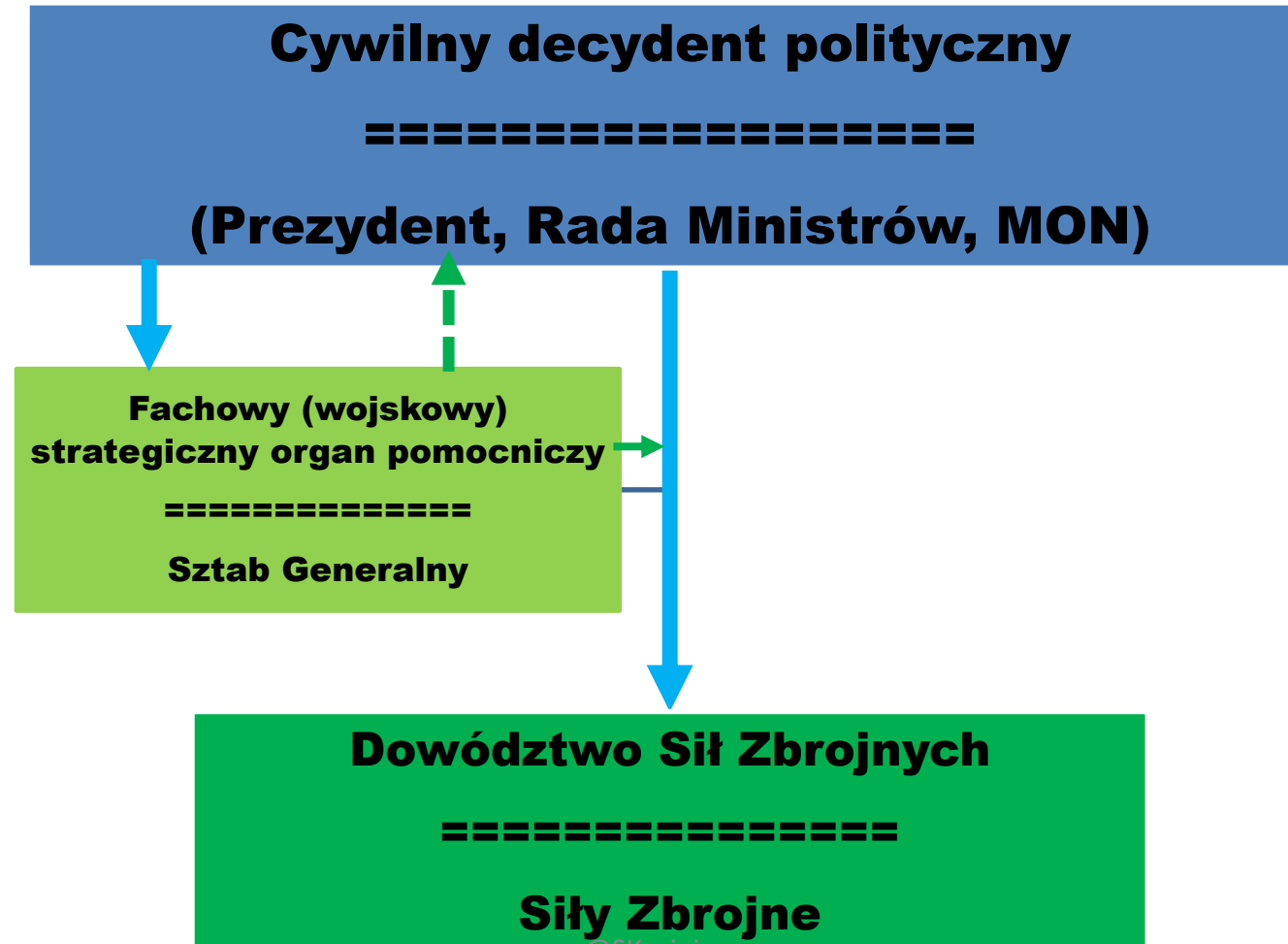
Kierowanie bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa

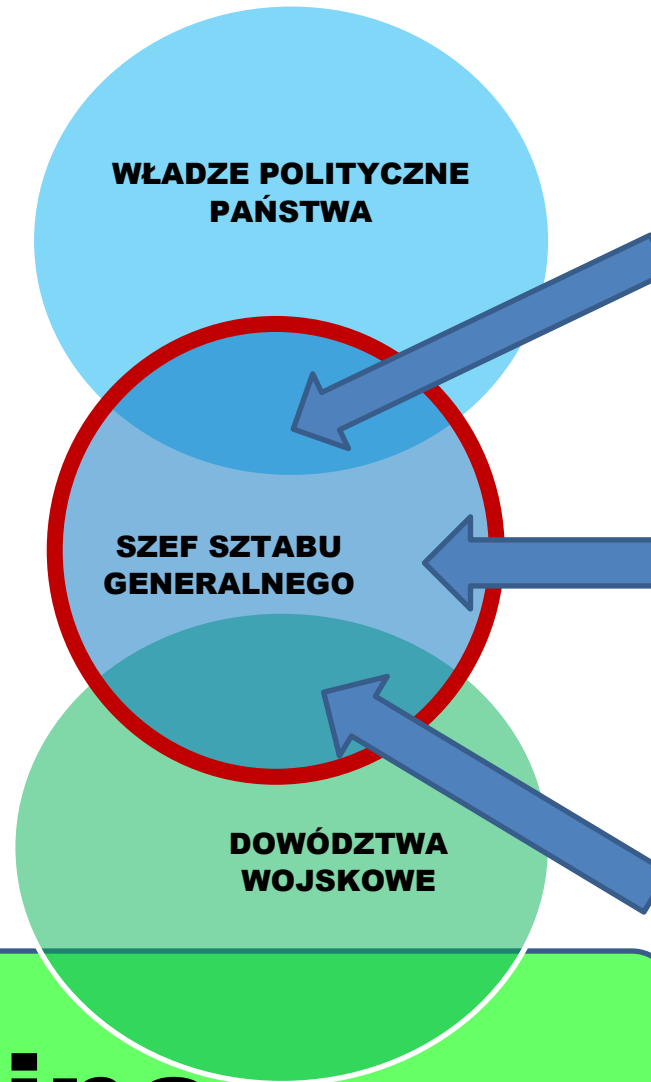
Warto uregulować:

- **Rada Gabinetowa** jako konstytucyjne forum współdziałania PRP-RM. Jej rola w czasie wojny.
- Rola **RBN** jako platformy politycznego konsensusu
- **Rada Ministrów na cz. W** (w ramach Rady Gabinetowej razem z PRP: jako **Wojenna Rada Gabinetowa/Gabinet Wojenny**)

Istota cywilnego kierowania Siłami Zbrojnymi przez władze państwa (zwierzchnictwa polityczno-strategicznego)

**ROLA SZEFA SZTABU
GENERALNEGO JAKO
ZWORNIKA SYSTEMU
DEMOKRATYCZNEGO,
CYWILNO-WOJSKOWEGO
KIEROWANIA SIŁAMI
ZBROJNYMI**

Zadania szefa SG:

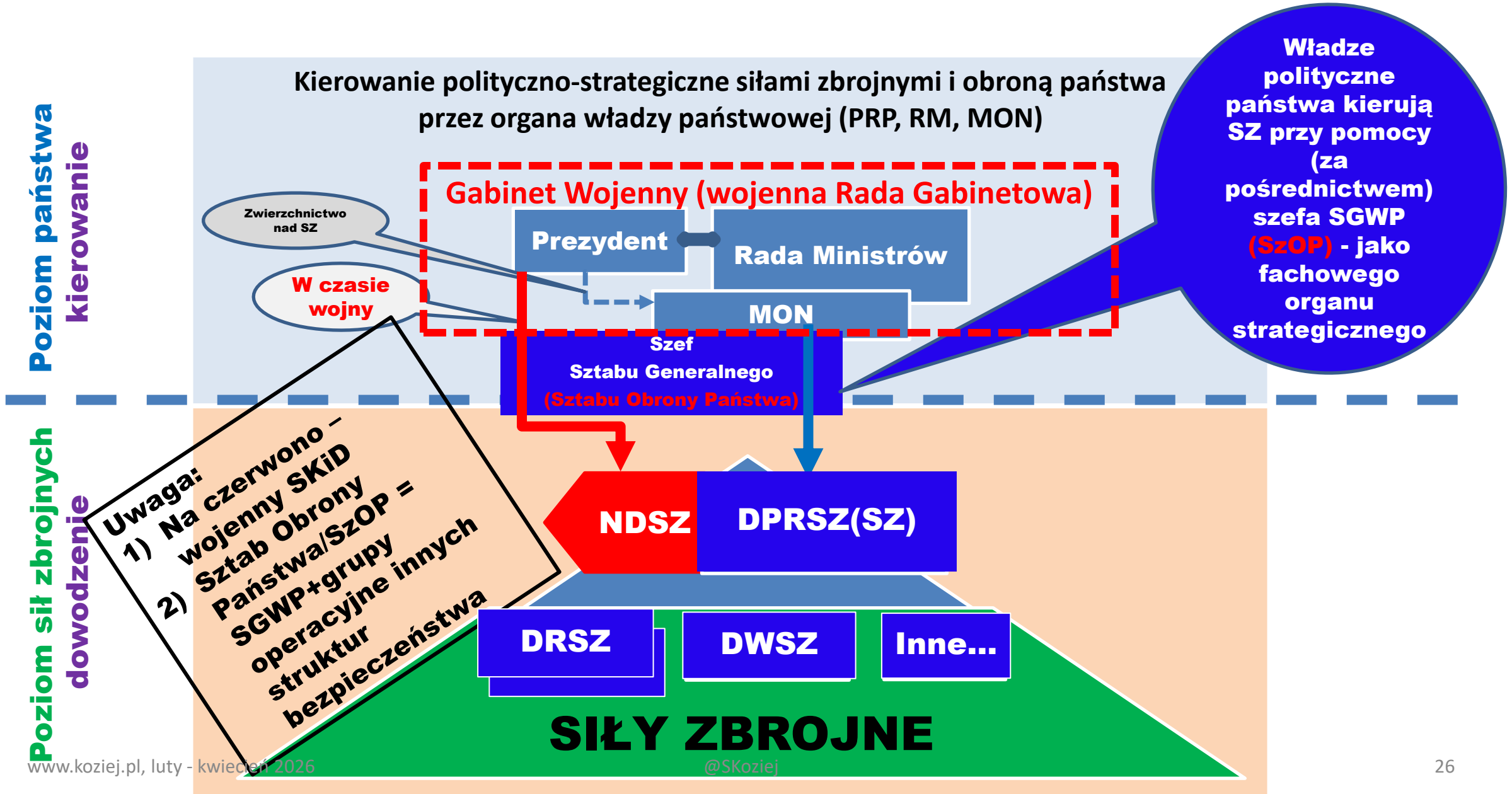
- **Doradza Ministrowi Obrony Narodowej (w czasie wojny – także Prezydentowi RP) w kierowaniu SZ**
- **Planuje obronę państwa przez siły zbrojne oraz programuje ich wieloletni rozwój**
- **Nadzoruje z ramienia MON (w czasie wojny – także PRP) realizację zadań przez dowództwa SZ**

Siły Zbrojne

OBECNY SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD): ryzyko woluntaryzmu/samowoli zwierzchnictwa cywilnego w czasie pokoju i autonomizacji wojska w czasie wojny

PROPONOWANY SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD)

Siły Zbrojne RP

- **Budżet: 4,7% PKB (największy w NATO)**
 - **Przyzwolenie społeczne na duże wydatki obronne**
- **Wielkość i struktura: CORAZ SILNIEJSZA ARMIA W RAMACH NATO (+)**
 - **Ponad 200 tys. (liczebność cz. P i Cz. W), plan: 300+200**
 - **RSZ (WLąd, SP, MW, Wspec + WOT) oraz rodzaje wojsk i służb (np. artyleria... saperzy... łączność... logistyka...)**
 - **WOT jako RSZ – błąd;** powinny być rodzajem wojsk w każdym RSZ
 - **WOT a rezerwy SZ na czas wojny (rezerwy: podstawowa słabość organizacyjna)**
 - **Formacje operacyjne (ich liczba a ukompletowanie)**
- **Kadry – neutralność polityczna, problem poboru**
- **Uzbrojenie – przyspieszona i masowe zakupy, wątpliwości co do ich zgodności z zadaniami i wymaganiami operacyjnymi (brak strategii operacyjnej), ryzyko uzależnienia technologicznego od USA**

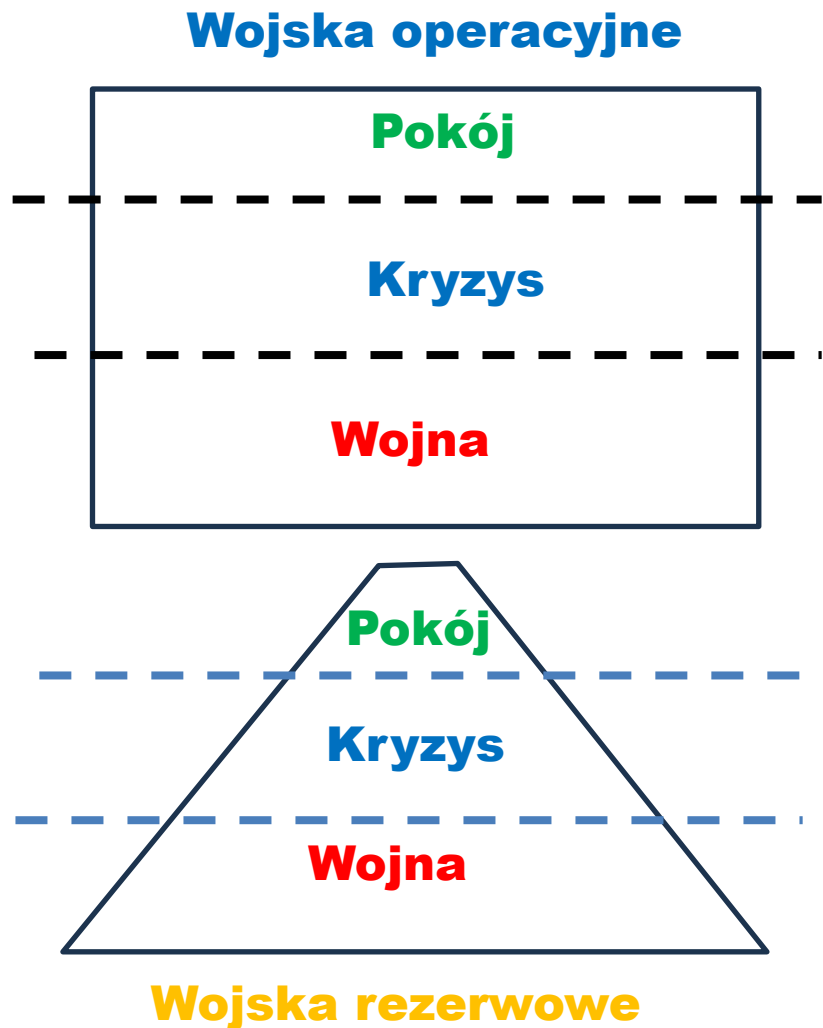
Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (1)

- **Kadrowe/osobowe - paradygmat jakościowy a nie ilościowy:**
 - **Jakość wojska – dorównanie najlepszym armiom NATO (ważne we wspólnych operacjach), liczebność – na jaką nas stać po spełnieniu wymagań jakościowych.**
 - **Duża armia na czas W – tak (choć w ramach NATO nie jest to najważniejsze); duża armia w cz. P – niekoniecznie. Dlatego priorytet dla wojsk rezerwy!**

Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (2)

- **Organizacyjne – wymagania szybkiego (uprzedzającego) reagowania i długotrwałego działania w warunkach państwa frontowego II zimnej wojny:**
 - **Uzupełnić zawodowe wojska operacyjne do pełnych etatów – gotowość do natychmiastowego działania!**
 - **Stworzyć formacje wojsk rezerwowych (w tym na bazie części WOT)**
 - **WOT natychmiast włączyć w system dowodzenia wojskowego: pod DGRSZ**
 - **Rozwijać perspektywiczne rodzaje wojsk: cyberobrony, satelitarne, dronowe**

Ogólny model Sił Zbrojnych państwa frontowego w warunkach II (hybrydowej) zimnej wojny

A: Wojska operacyjne (Armia operacyjna – w 100% uкомплекtowane już w cz. P (tak jak na K i W) żołnierzami zawodowymi i najnowocześniejszym sprzętem zdolne do natychmiastowego (na gwizdek) użycia w każdej chwili. W jej transformacji dominować muszą priorytety jakościowe: zdolności przeciwzaskoczeniowe, zdolności precyzyjnego rażenia na duże odległości, obrony p/rakietowej i p/dronowej

B: Wojska rezerwowe (Armia rezerwowa) – których formacje należy tworzyć już teraz, w czasie P częściowo uкомплекtowane kadrowo i w pełni sprzętem, prowadzące rotacyjne szkolenie rezerwistów i zdolne do sprawnego rozwijania się przez mobilizację żołnierzy rezerwy i sprzętu z gospodarki narodowej. Ich zadaniem jest odpowiedź na potrzeby ilościowe w czasie wojny, zwłaszcza długotrwałej.

Priorytety transformacji Sił Zbrojnych (3)

■ Techniczne

- Środki walki niekinetycznej/informacyjnej: **środki przeciwwzaskoczeniowe** (wywiad/kontrwywiad, środki kosmiczne), cyberbroń, środki WRE
- Środki rażenia i manewru: **obrona powietrzna** (przeciwrakietowa, przeciwlotnicza, przeciwdronowa); śmigłowce i bezzałogowce/drony (powietrzne, morskie i lądowe); **broń precyzyjna** (rakietowa i artyleryjska) dalekiego zasięgu (lądowa, **powietrzna i morska**)

Pozamilitarne ogniwa systemu bezpieczeństwa

- **Dyplomacja: MSZ/MON, przedstawicielstwa i ambasady – pilnowanie interesów narodowych w relacjach międzynarodowych, w tym sojuszniczych**
- **Służby specjalne: ABW, AW, CBA, SKW, SWW – wiarygodność w sojuszach**
- **Policja i pozostałe służby mundurowe: Straż Graniczna, Straż Pożarna (załączki OC), Służba Ochrony Państwa, Służba Więzienna, Służba Celną – zdolności przeciwhybrydowe**
- **Przemysł obronny: państwowy, prywatny – modernizacja produkcji, wysoce z informatyzowane systemy, kooperacja międzynarodowa**
- **Infrastruktura obronna: obronne przygotowanie terytorium, cyberodporność**
- **System powszechnej edukacji obronnej społeczeństwa – świadomość strategiczna**

Synteza polskich wyzwań strategicznych

Macierz scenariuszy bezpieczeństwa

<p>Wyzwania: Nowa polityka USA</p> <p>Zagrożenia: Wojna w Ukrainie</p>	<p>USA pozostają w Europie i w głównej roli w NATO</p>	<p>USA redukują swoje zobowiązania w Europie</p>	<p>USA opuszczają Europę i NATO</p>
<p>Zatrzymanie Rosji (rozejm, pokój) i agresja odłożona?</p>	<p>+ + </p>	<p>+ 0</p>	<p>+ -</p>
<p>Kontynuacja wojny i agresja hybrydowa!, lokalna?</p>	<p>0 +</p>	<p>0 0</p>	<p>0 -</p>
<p>Zwycięstwo Rosji i agresja ograniczona lub totalna</p>	<p>- +</p>	<p>- 0</p>	<p>-- </p>

Priorytety polskiej strategii międzynarodowej

- **Wspieranie Ukrainy i działanie na rzecz jej wspierania**
- **Ratowanie/umacnianie NATO – jako opcja podstawowa**
 - **Wzmocniona Nuclear Sharing i obrona uprzedzająca???**
 - **Budowa europejskich zdolności operacyjnych w NATO**
 - **Podział ról i współdziałanie NATO-UE: user-provider**
- **Militaryzacja UE oraz – jako opcja ewentualna – planowanie ewentualnościowe Europejskiej Unii Obronnej**
 - **UE jako provider zdolności wojskowych dla NATO**
 - **Budowanie europejskich zdolności operacyjnych w UE (w krytycznej sytuacji przejmowanie ich po NATO)**
- **Studia koncepcyjne nowego europejskiego traktatu bezpieczeństwa – opcja ostateczna**
 - **na bazie koalicji chętnych**

▪ **Uwaga: Uwzględnić prognostycznie...
Stany Zjednoczone Europy**

Priorytety strategii krajowej/narodowej

▪ **Koncepcyjne:**

- **Nowa strategia jako konieczność bezwzględna – Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa?**

▪ **Operacyjne:**

- **Opcje podstawowe/bazowe:**
 - **Obrona przeciwhybrydowa (kontynuacja)**
 - **Wojna ograniczona, działania przeciwzaskoczeniowe**
- **Opcje ewentualnościowe: wojna totalna i „czarny łabędź”**

▪ **Preparacyjne:**

- **Integracja systemu kierowania (punkt krytyczny: współdziałanie PRP-RM)**
- **Jakościowy rozwój operacyjnych ogniw systemu bezpieczeństwa (SZ i inne służby mundurowe)**
- **Odporność strategiczna (powszechność przygotowań)**

ANEKS:

Główne wyzwania merytoryczne polskiej strategii

- **Odstraszanie mocarstwa nuklearnego**
 - Wkład w odstraszanie sojusznicze (Nuclear Sharing?)
 - Zdolności samodzielnego odstraszania
- **Model sił zbrojnych państwa frontowego II zimnej wojny**
 - Profesjonalne siły wysokiej gotowości do natychmiastowego, **przeciwzaskoczeniowego** (wyprzedzającego!) reagowania obronnego
 - Masowe siły (formacje) rezerwowe
- **Obrona uprzedzająca dla obrony każdego cala/centymetra(?)**
 - Rozróżnianie: uprzedzenie (*preemptive* - dozwolone prawnie) a prewencja (*preventive* - niedozwolona)
 - Kontekst strategiczny, prawny, polityczny (sojuszniczy i narodowy)
 - Rola **zdolności przeciwzaskoczeniowych**
- **Operacje wielodomenowe i połączone**
 - Połączone (definiowane z perspektywy sił) – wspólne działania różnych RSZ w jednej lub więcej domenach środowiska bezpieczeństwa
 - Wielodomenowe (definiowane z punktu widzenia środowiska) – wspólne lub samodzielne działania RSZ w więcej niż jednej domenie środowiska
- **Obrona przeciwhybrydowa**

Zamiast zakończenia

A POZA TYM SĄDZĘ, ŻE CZAS NA... SZTUKĘ BEZPIECZEŃSTWA

...jak Katon Starszy kończący
wszystkie swoje wystąpienia w
Senacie rzymskim: „A ponadto
sądzę, że Kartagina musi być
zburzona!”

BEZPIECZEŃSTWO

międzynarodowe i narodowe (w tym obronność)

Sztuka bezpieczeństwa:

polityka i strategia bezpieczeństwa (w tym obronności),
zintegrowane (wielodomenowe, transsektorowe,
ponadresortowe) **operacje** bezpieczeństwa,
taktyka służb bezpieczeństwa

WOJSKOWOŚĆ

Sztuka wojenna:

strategia wojskowa,
sztuka operacyjna,
taktyka

Dziękuję 😊

Pytania?

Zapraszam
też na:
www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)